

Дата: 04.10.2021

Урок № 19

Тема: ЛІРИКА ЗБІРКИ ІВАНА ФРАНКА З ВЕРШИН І НИЗИН. ЗАГАЛЬНЕ УЯВЛЕННЯ ПРО КОМПОЗИЦІЮ ЗБІРКИ. ТВОРЧІСТЬ ВЕЛИКИХ МАЙСТРІВ ВІДРОДЖЕННЯ, СИМВОЛ ВІЧНОЇ ЖІНОЧНОСТІ, МАТЕРИНСТВА, КРАСИ; СУПЕРЕЧКИ ПРО РОЛЬ КРАСИ І КОРИСТІ (СІКСТИНСЬКА МАДОННА). ФРАНКОВА КОНЦЕПЦІЯ ПОСТУПУ ЛЮДСТВА, ВИРАЖЕННЯ НЕЗЛАМНОГО ОПТИМІЗMU (ГІМН (ЗАМІСТЬ ПРОЛОГА))

Мета (формувати компетентності): *предметнi:* літературознавчу: знання композиції збірки «З вершин і низин». пояснення назви основних віршів збірки, характеристика образу «вічного революціонера». аналіз поетичних текстів, висловлення власної думки про актуальність поезії для сучасності; розрізнення засобів художнього увиразнення в поезіях; *ключовi:* комунікативну: навички роботи в групі, уміння дискутувати з приводу порушених проблем; інформаційну: уміння знаходити потрібну інформацію; емоційну: формування переконання за будь-яких обставин залишатися з народом, його цінностями.

Матеріали до уроку:

Важливим етапом у розвитку української поезії був вихід збірки «З вершин і низин». Франкова збірка після «Кобзаря». Тараса Шевченка була другою поетичною книгою, що мала загальноукраїнське значення. Збірка «З вершин і низин». уперше видана 1887 р., а 1893 р. доповнена і перевидана. До першого видання була уведена незначна частина поезій, написаних протягом 1877-1887 років. Друге видання — значно розширене, організоване за поетичними циклами, жанрово й стилістично багатофункціональне, тематично різнопланове — можна вважати взірцем в українській літературі кінця XIX століття.

Перший розділ збірки «Deprofundis». («З низин». складається з циклів «Веснянки». «Осінні думи». «Скорботні пісні». «Нічні думи». «Думи пролетарія». і «Excelsior». («З вершин».. За назвою цього розділу і останнього його циклу названо книгу І. Франка. Ця поетична збірка презентувала двадцятилітній поетичний досвід і присвячена Ользі Хоружинській.

Відкриваємо першу сторінку — звучить Франковий гімн вічному революціонерові — безсмертному народові, що віками йде боротися «за поступ, щастя й волю». Краща, свідоміша часточка цього народу — «дух, наука, думка, воля». — завжди попереду. А мета у всіх одна: «Не ридать, а добуватъ, хоч синам, як не собі, кращу долю в боротьбі».

Коцюбинський казав, що Франкові вірші «просяться часто в музику». «Закличним маршем». написаним композитором Людкевичем, звучить «Гімн». Івана Франка, який ста одним із кращих зразків української музичної класики.

Робота над вірилем «Гімн».

Літературний диктант.

1. Протиставлення людських характерів, обставин, композиційних елементів тощо...

2. Один із видів повтору (синтаксичного, лексичного, ритмічного, аналогія...)
3. Повторення у віршованій формі однакових приголосних звуків для підсилення виразності художньої мови...
4. Інакомовне відображення абстрактного поняття, передане за допомогою конкретного образу...
5. Слова та вислови, використовувані в переносному смислі (коли ознака одного предмета переноситься на інший)...

Прочитати поезію «Гімн».

«Гімн». є кращим зразком політичної лірики, пройнятою мотивами мужності й визвольної боротьби.

Дати відповіді на поставлені запитання (письмово)

- * Які особливості поетичного стилю поезії «Гімн». Обґрунтуйте свою думку.
- * Чому Франко називає дух нації силою, що «тіло рве до бою». Обґрунтуйте свою думку.
- * Для чого вижито протиставлення пітьми цьому духові нації?

Ідейно-художній аналіз поезії (письмово)

Літературний рід: лірика.

Вид лірики: громадянська.

Жанр: гімн (ліричний вірш).

Провідний мотив: боротьба народних мас за світле майбутнє, несхитна віра в їхню перемогу.

Віршований розмір: чотирисотпіний хорей з пірихієм.

Тип римування: суміжне.

Саме «Вічний революціонер». миттєво приніс Франкові популярність, а ще більшого розголосу твір набув у 1905 році, коли М. Лисенко поклав його на музику.

«Вічний революціонер». на межі XIX й ХХ ст., як і «Заповіт». Т. Шевченка, став одним із неофіційних гімнів бездержавного українського народу.

Окрасою збірки «З вершин і низин». стали цикли сонетів («Вільні сонети». «Тюремні сонети»). які приваблюють читачів не тільки своєю класичною витонченою формою, а й високими ідеями добра й краси як вічних світлих категорій буття людини. Показовим у цьому плані є сонет «Сікстинська мадонна». (1881).

Сонет — це ліричний вірш, що складається з чотирнадцяти рядків п'ятирядного або шестирядного ямба: двох чотиривіршів (катренів) із перехресним римуванням і двох тривіршів (терцин) з установленою формою римування: аbab, abab, vvd, eed. У сонеті перший вірш містить тезу, другий — антitezу, а тривірші — синтез, так званий сонетний замок, що завершується переважно чотирнадцятим рядком.

сонет в італійській літературі на початку XIII століття, започаткований Джокото да Лентіно. Особливий внесок зробили Данте Аліг'єрі, Ф. Петрарка та В. Шекспір.

Робота над текстом сонета «Сікстинська мадонна».

Свій захват жінкою-матір'ю, безсмертним полотном Рафаеля «Сікстинська мадонна». І. Франко висловив у формі сонета. У Мадонні поет вбачає богиню, «райську рожу». і, хоч не знайшов для себе богів на небесах, цій — поклониться, як богині. Краса мадонни не казкова, а земна — щира, добра, ніжна. А справжнє мистецтво, яким є картина «Сікстинська мадонна». — вічне.

Прочитати сонет «Сікстинська мадонна». Виконати аналіз сонету за схемою.

Схема аналізу ліричного твору

1. Жанрова своєрідність твору.
2. Мотив, своєрідність його розгортання.
3. Образ ліричного героя.
4. Композиційна структура.
5. Художні засоби (*тропи*), мова твору.
6. Ритм, рима, спосіб римування, строфа.

ДОМАШНІ ЗАВДАННЯ

Вивчити поезію напам'ять «Гімн». Поезію здаємо онлайн в zoom, або записуємо відео, і надсилаємо на електронну адресу.

**Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту
y.levchuk2976@gmail.com**

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.